

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 245/06-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. novembra 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť MUDr. I. L., M., zastúpenej advokátkou Mgr. M. C., M., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 16 P 227/03 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 16 P 227/03 porušil základné právo MUDr. I. L., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 16 P 227/03 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. MUDr. I. L. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je jej Okresný súd Martin povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. MUDr. I. L. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 5 788 Sk (slovom päťtisícšesťstoosemdesiatosem slovenských korún), ktoré je Okresný súd Martin povinný vyplatiť na účet jej právnej zástupkyne Mgr. M. C., M., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 16. augusta 2006 č. k. I. ÚS 245/06-11 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť MUDr. I. L., M. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. M. C., M., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 P 227/03.

Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka 2. septembra 2003 podala okresnému súdu návrh na začatie konania vo veci úpravy práv a povinností k mal. M. L., (...) Predmetné súdne konanie nie je doteraz právoplatne skončené. Sťažovateľka sa podaním z 3. decembra 2004 dožadovala pokračovania v konaní a 15. júna 2005 a 16. novembra 2005 podala sťažnosti na prieťahy v konaní, ktoré predsedníčka okresného súdu uznala za dôvodné. Postup okresného súdu považuje sťažovateľka za porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľka „vidí prieťahy v konaní predovšetkým v tom, že konanie sa vedie na súde od roku 2003, pričom do času podania tejto sťažnosti bolo síce vytyčených niekoľko pojednávaní, ale tieto zavinením súdu nevedli ku konečnému rozhodnutiu vo veci“.

Podľa tvrdenia sťažovateľky „V priebehu konania dochádzalo k porušovaniu zákonom stanovených lehôt na vypracovanie a doručenie rozhodnutí a k zdlhávemu a neefektívnemu postupu pri dokazovaní vo veci, ktoré som vyššie popísala. Poukazujem najmä na postup súdu, kedy bolo znalecké dokazovanie vo veci nariadené až viac ako rok po rozhodnutí KS v Žiline o vrátení veci a vec bola predložená znalcovi až jedenásť mesiacov od nariadenia znaleckého dokazovania. Zároveň chcem poukázať na tú skutočnosť, že v čase od 01. 07. 2004, kedy bol zrušený rozsudok Okresného súdu v Martine a to i v časti o zverení dieťaťa do výchovy a opatery boli pomery účastníkov dočasne upravené až 18. 05. 2005 (hoci sťažovateľka o to požiadala 08. 12. 2004). Teda v čase od 01. 07. 2004 do 18. 05. 2005 neboli práva a povinnosti k maloletému dieťaťu upravené žiadnym spôsobom.

Nakoľko sa jedná o tak vážnu vec ako je úprava práv a povinností k maloletému dieťaťu, toto zvyrazňuje záujem na skorom vybavení rozhodnutia vo veci samej. Sťažovateľka poskytla súdu dostatočnú súčinnosť, aby tento mohol vo veci rozhodnúť. V konaní sťažovateľky je možné vidieť splnenie jej povinnosti prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania, nakoľko účastník konania má okrem práv aj svoje povinnosti (§ 101 ods. 1 OSP). Sťažovateľka na výzvy súdu vždy obratom reagovala a keďže napriek tomu vo veci nedochádzalo k rozhodnutiu využila svoje právo a podala sťažnosť predsedníčke okresného súdu v Martine dňa 15. 06. 2005. Napriek tomu k náprave nedošlo. Preto podala sťažnosť na MSSR dňa 16. 11. 2005, ktorá bola postúpená na Okresnú súd v Martine“.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 16 P 227/03, nariadil okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietahov, priznal jej finančné zadost'učinenie vo výške 100 000 Sk a náhradu trov konania vo výške 5 788,- Sk.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s účastníkmi predloženými písomnými materiálmi a obsahom súdneho spisu sp. zn. 16 P 227/03 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2

ústavy, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou týchto základných práv – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 100/03).

II.

Z obsahu s'ťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 16 P 227/03.

A

S'ťažovateľka podala 2. septembra 2003 okresnému súdu návrh na úpravu práv a povinností k maloletému M. (...), spolu s návrhom na vydanie predbežného opatrenia (zverenie maloletého do jej výchovy a otcovi maloletého Mgr. M. L. určiť povinnosť platiť výživné v sume 6 000 Sk mesačne). Manželstvo medzi účastníkmi nie je rozvedené a ani nebol podaný návrh na rozvod.

Okresný súd 3. septembra 2003 nariadil termín pojednávania na 8. september 2003 a súčasne dal pokyn na vyžiadanie správ od Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny M. a prešetrenie pomerov. Zároveň uznesením ustanovil opatrovníka (vz. 63).

Právna zástupkyňa s'ťažovateľky 5. septembra 2003 požiadala okresný súd o odročenie pojednávania z dôvodu čerpania dovolenky.

Okresnému súdu bola 8. septembra 2003 faxom doručená žiadosť otca maloletého dieťaťa (ďalej len „odporca“) o odročenie pojednávania.

Pojednávanie konané 8. septembra 2003 bolo odročené na 6. november 2003.

Okresný súd 8. septembra 2003 uznesením zamietol návrh s'ťažovateľky o vydanie predbežného opatrenia.

Okresnému súdu bolo 19. septembra 2003 doručené vyjadrenie odporcu k návrhu a 3. novembra 2003 správa zo sociálneho prieskumu u matky od opatrovníka.

Na pojednávaní konanom 6. novembra 2003 okresný súd vykonal výsluch účastníkov konania a odročil pojednávanie na 11. december 2003 z dôvodu návštevy rodičov v centre poradensko-psychologických služieb (podľa tvrdenia sťažovateľky dieťa ma „*psychické problémy*“).

Okresný súd požiadal 10. novembra 2003 centrum poradensko-psychologických služieb o pohovor rodičov maloletého dieťaťa (pohovor mal byť zameraný na „*dosiahnutie zmiery, resp. dohody ohľadne úpravy styku*“). Správa bola predložená okresnému súdu 11. decembra 2003.

Na pojednávaní konanom 11. decembra 2003 (prítomní účastníci konania, ich právni zástupcovia a opatrovník) bol vyhlásený rozsudok č. k. 16 P 227/2003-59, S 527/03, ktorým bol maloletý zverený do výchovy a opatery sťažovateľke, odporca bol zaviazaný platiť na výživu maloletého 2 500 Sk mesačne. Súčasne bol upravený jeho styk s maloletým (rozsudok bol doručený účastníkom a opatrovníkmi v čase od 30. januára do 3. februára 2004).

Okresnému súdu bolo 4. marca 2004 doručené odvolanie sťažovateľky.

Okresný súd 11. marca 2004 predložil súdny spis Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „*krajský súd*“) za účelom rozhodnutia o odvolaní.

Na pojednávaní konanom 1. júla 2004 (prítomní účastníci konania) bol rozsudok okresného súdu zrušený a vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Súdny spis bol 11. augusta 2004 vrátený okresnému súdu.

Okresnému súdu bol 6. decembra 2004 doručený návrh sťažovateľky na vydanie predbežného opatrenia (zverenie maloletého do výchovy matky a stanoviť výživné v sume 3 000 Sk mesačne).

Okresný súd 6. decembra 2004 nariadil pojednávanie na 19. január 2005 a vydal výzvy na predloženie doplnených podkladov k rozhodnutiu.

Okresný súd 19. januára 2005 vykonal pojednávanie (prítomní účastníci konania a opatrovník) a odročil ho na neurčito na doplnenie dokazovania.

Okresný súd 5. apríla 2005 nariadil pojednávanie na 18. máj 2005 a vyzval odporcu na predloženie peňažných denníkov.

Okresný súd 12. apríla 2005 vyžiadal správy od Daňového úradu B. a B. o výške daňových priznaní odporcu od roku 2002.

Dňa 5. mája 2005 bola doručená informácia z Daňového úradu B. (nepodané žiadne daňové priznanie).

Právna zástupkyňa sťažovateľky 16. mája 2005 oznámila okresnému súdu skončenie právneho zastúpenia.

Okresnému súdu bolo 17. mája 2005 doručené splnomocnenie pre novú právnu zástupkyňu sťažovateľky.

Okresný súd 18. mája 2005 vykonal pojednávanie (prítomní účastníci konania a opatrovník) a odročil ho na 29. jún 2005 na doloženie zárobkov rodičov. Okresný súd nariadil predbežným opatrením zverenie maloletého dieťaťa do starostlivosti matky a stanovil povinnosti odporcovi hradiť mesačné výživné vo výške 2 500 Sk mesačne.

Okresnému súdu 24. mája 2005 bola doručená správa z Daňového úradu B. (za roky 2002 až 2004 vykazoval odporca stratu).

Okresnému súdu bolo 6. júna 2005 doručené oznámenie o skončení splnomocnenia pre právnu zástupkyňu sťažovateľky.

Predbežné opatrenie bolo doručené účastníkom konania v dňoch 29. júna 2005 až 2. júla 2005.

Okresnému súdu 28. júna 2005 došlo vyjadrenie odporcu k predmetu sporu.

Pojednávanie konané 29. júna 2005 (prítomní účastníci konania a opatrovník) bolo odročené na neurčito na doplnenie dokazovania.

Predsedníčka okresného súdu 21. júla 2005 písomne upozornila zákonnú sudkyňu na zistené nedostatky a uložila vo veci konať plynulo a bez zbytočných prieťahov.

Okresný súd 25. júla 2005 vydal predbežné opatrenie, ktorým rozhodol o stretávaní sa odporcu s maloletým dieťaťom.

Okresný súd 1. augusta 2005 uznesením nariadil znalecké dokazovanie na zistenie príjmov odporcu v rokoch 2003 až 2005.

Dňa 16. augusta 2005 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľky proti vydanému predbežnému opatreniu.

Dňa 26. septembra 2005 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcu k odvolaniu sťažovateľky a súčasne podané odvolanie proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bolo nariadené znalecké dokazovanie.

Dňa 29. septembra 2005 bol súdny spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o podaných odvolaniach.

Krajský súd uznesením z 20. októbra 2005 zrušil uznesenie okresného súdu z 25. júla 2005 (úprava styku s maloletým) a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Ďalším uznesením odvolanie odporcu proti nariadeniu znaleckého dokazovanie odmietol. Súdny spis bol vrátený okresnému súdu 30. novembra 2005.

Okresný súd 17. januára 2006 požiadal úrad práce, sociálnych vecí a rodiny o prešetrenie pomerov v rodine odporcu a požiadal Mestský úrad B. o informáciu.

Dňa 2. februára 2006 bolo okresnému súdu doručené stanovisko Mestského úradu B.

Pojednávanie konané 2. februára 2006 (prítomní účastníci konania a opatrovník) bolo odročené z dôvodu vznesenia námietky zaujatosti proti zákonnej sudkyňi sťažovateľkou.

Sťažovateľka požiadala 17. februára 2006 o oslobodenie od poplatku za podanie námietky zaujatosti.

Okresný súd 20. februára 2006 vyzval sťažovateľku, aby predložila potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch.

Okresnému súdu boli 3. marca 2006 doručené doklady od sťažovateľky potrebné k rozhodnutiu.

Okresný súd 9. marca 2006 oslobodil sťažovateľku od poplatkovej povinnosti za vznesenú námietku zaujatosti.

Súdny spis bol 27. marca 2006 predložený krajskému súdu.

Dňa 24. mája 2006 bola vec vrátená okresnému súdu bez rozhodnutia o námietke zaujatosti z dôvodu, že sťažovateľka namietala procesný postup sudkyne.

Dňa 31. mája 2006 žiadala sťažovateľka o zaslanie spisov znaleckej organizácii (súdny spis bol zaslaný 27. júna 2006).

Dňa 30. augusta 2006 znalecká organizácia J., s. r. o., M., požiadala okresný súd o doplnenie podkladov.

Okresný súd 29. septembra 2006 vyžiadal súdny spis od znaleckej organizácie J., s. r. o., M., z dôvodu vyjadrenia sa k ústavnej sťažnosti.

Súdny spis sp. zn. 16 P 227/2003 bol predložený 13. októbra 2006 ústavnému súdu k nahliadnutiu.

B

1. V odpovedi č. k. Spr 835/05 z 15. júla 2005 na sťažovateľkinu sťažnosť z 15. júna 2005 na prieťahy v konaní predsedníčka okresného súdu uviedla: „...konštatujem, že k prieťahom vo veci došlo od 12. 8. 2004 do 5. 12. 2004 a od 20. 1. 2005 do 5. 4. 2005, ktorú dobu možno považovať za dlhšiu než primeranú medzi vykonaním úkonov súdu. Stav právnej neistoty ohľadom výchovy a výživy k maloletému dieťaťu sa podarilo dočasne odstrániť vydaním predbežného opatrenia z 18. 5. 2004. Celková dĺžka konania vo veci vzhľadom na jej charakter je však neprimeraná. V tomto smere je Vaša sťažnosť čiastočne opodstatnená. (...)

Vaša sťažnosť je dôvodná i v namietaní prekročenia lehoty na odoslanie písomného vyhotovenia Uznesenia z 18. 5. 2005 č. 4 16 P 227/200-167, ku ktorému došlo až 23. 6. 2005, pričom 10 dňová zákonná lehota podľa ust. § 158 ods. 4 v spojení s ust. § 167 ods. 2 O. s. p. skončila dňa 28. 5. 2005. Na túto skutočnosť som konajúcu sudkyňu upozornila. Vec budem mať naďalej v sledovaní plynulosti konania podľa ust. § 53 ods. 1 písm. c), f) zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. (...)“

2. V odpovedi č. Spr. 2002/06 z 8. februára 2006 na sťažnosť sťažovateľky zo 16. novembra 2005 adresovanú Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, predsedníčka okresného súdu uviedla: „Pokiaľ namietate prieťahy v konaní, musím konštatovať tak ako v predchádzajúcej odpovedi na Vašu sťažnosť, že celková dĺžka konania vo veci vzhľadom na jej charakter je neprimeraná. V tomto smere je Vaša sťažnosť opodstatnená. Konajúca sudkyňa bola upozornená na zistené nedostatky a bolo jej uložené vo veci konať plynulo a bez zbytočných prieťahov. (...)“

C

1. Krajský súd uznesením sp. zn. 5 CoP 34/04 z 1. júla 2004 zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 16 P 227/2003-59 z 11. decembra 2003. Svoje rozhodnutie odôvodnil mimo iného aj tým, že «Prvostupňový súd pochybil vo výroku rozsudku, keď nesprávne uviedol meno maloletého dieťaťa „T.“, keď správne malo byť uvedené maloletý M. Tiež nesprávne je v druhom odseku výroku uvedené, že otec je povinný platiť na výživu výživné

vo výške Sk 2.500,- mesačne počnúc dňom 1. 12. 2003 do každého 205-teho dňa. Takýto rozsudok je nevykonateľný, preto bolo potrebné ho zrušiť a vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Napriek tomu, že okresný súd pri svojom rozhodovaní vychádzal zo správnych ustanovení Zákona o rodine, vo veci rozhodol predčasne bez toho, aby mal riadne zistený skutkový stav. Odvolací súd konštatuje, že niektorých nevyjasnených otázok sa dotkol len okrajovo a niektoré neboli zodpovedané vôbec. (...)

Aby súd mohol vo veci rozhodnúť zákonne a spravodlivo, musí dôkladne zistiť skutkový stav. No doteraz neboli náležite preukázané majetkové pomery a príjmy otca. Aj keď na č. l. 38 spisu sa nachádzajú fotokópie mzdových listov otca za obdobie január až október 2003, z ktorých vyplýva, že za obdobie január až marec 2003 mesačne otec zarábal Sk 87.000,- brutto a za apríl až október 2003 mesačne Sk 12.000,- brutto, súd bez ďalšieho dokazovania nemohol ustáliť a vychádzať len z mesačného dvanásťtisíckorunového príjmu. Odvolací súd zdôrazňuje, že rozsah vyživovacej povinnosti sa určuje tak, aby to zodpovedalo príjmom a majetkovým pomerom rodičov, pričom za základ výmery sa neberie len ich príjem skutočne dosahovaný, ale berú sa do úvahy zárobkové možnosti každého z rodičov, ktoré závisia od ich pracovnej kvalifikácie, vzdelania, obratnosti a schopností, pričom pre určenie výšky výživného sa vychádza aj zo skutočnosti, že práca a osobná starostlivosť, ktorú jeden z rodičov poskytuje dieťaťu, tvoria materiálne hodnoty zodpovedajúce príspevku druhého z rodičov, ktorý ich poskytuje peniazoch, preto uspokojovanie potrieb dieťaťa touto formou môže vyvážiť platby druhého rodiča.

V konaní ostalo nepovšimnuté, že otec maloletého je vlastníkom bytu, ktorý má údajne prenajímať. Taktiež je vlastníkom dvoch garáží. Uvedené nasvedčuje, že môže z uvedených nehnuteľností mať ďalší príjem. Otec poukazuje na zadlženosť svojej firmy. Tieto jeho tvrdenia však neboli ničím preukázané. Preto bude vhodné a potrebné, aby súdu predložil nielen daňové priznania, ale aj výkazy o majetku spoločnosti A. S., s. r. o. Súd pre prípad potreby zväži zistenie majetkových a zárobkových pomerov otca aj za pomoci znalca. (...)

Napokon okresný súd neodôvodnil, prečo nevyhovел návrhu matky, aby určil výživné od 1. 6. 2003, ale rozhodol o určení výživného až od 1. 12. 2003, čím sa stáva rozsudok v tejto časti nepreskúmateľný. (...))»

2. Listom zo 6. apríla 2006 krajský súd vrátil súdny spis okresnému súdu „*bez rozhodnutia o námietke zaujatosti...*“ lebo „... *V danom prípade krajský súd zistil, že matka maloletého dieťaťa namietala skutočnosti, ktoré spočívajú iba v postupe zákonnej sudkyne v prejednávanej veci a neuviedla žiaden dôvod spôsobilý spochybniť nezaujatosť namietanej sudkyne v zmysle predpokladanom v § 14 ods. 1 O. s. p. Takýto dôvod nevyplýva ani z obsahu spisu, ani z vyjadrenia zákonnej sudkyne.*

Podľa ustanovenia § 15a ods. 5 O. s. p., účinného od 1. 9. 2005, ak sa námietka zaujatosti týka len okolností, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci (§ 14 ods. 3), súd na námietku zaujatosti neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

V dnom prípade krajský súd zistil, že nebol dodržaný postup uvedený v ustanovení § 15a ods. 5 O. s. p. a vec bola predložená nadriadenému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti nedôvodne“.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov (...).

2. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení z 3. októbra 2006 k ústavnej sťažnosti podala nasledovné vyjadrenie:

„1) Ústavná sťažnosť sa týka namietaných prieťahov v konaní Okresného súdu Martin sp. zn. 16 P 227/03, ktoré konanie sa začalo na tunajšom súde dňa 2. 9. 2003 a doposiaľ nie je právoplatne skončené.

2) Sťažovateľka využila právo podľa ust. § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a podala sťažnosť na prieťahy v konaní dňa 15. 6. 2005, ako aj dňa 16. 11. 2005, ktorú riešila predsedníčka okresného súdu pod Spr 835/05, Spr 2002/06. Sťažnosť hodnotila ako čiastočne opodstatnenú. Konajúca sudkyňa a bola upozornená na zistené nedostatky a bolo je uložené predsedníčkou súdu vo veci konať plynulo a bez zbytočných prieťahov.

Z obsahu spisu Okresného súdu Martin zn. 16 P 227/03 vyplýva nasledovná chronológia úkonov súdu a účastníkov konania (...).

Na základe uvedenej chronológie úkonov vo veci konštatujem, že k prieťahom vo veci došlo od 12. 8. 2004 do 5. 10. 2004 a od 20. 1. 2005 do 5. 4. 2005, ktorú dobu možno považovať za dlhšiu než priemernú medzi vykonávaním úkonov súdu. Stav právnej neistoty ohľadom výchovy a výživy k maloletému dieťaťu sa podarilo dočasne odstrániť vydaním predbežného opatrenia z 18. 5. 2004. Celková dĺžka konania vo veci vzhľadom na jej charakter je však neprimeraná.

Sťažnosť je dôvodná i v namietaní prekročenia lehoty na odoslanie písomného vyhotovenia Uznesenia z 18. 5. 2005 č. 4 16 P 227/2003-167, ku ktorému došlo až 23. 6. 2005, pričom 10 dňová zákonná lehota podľa ust. § 158 ods. 4 v spojení s ust. § 167 ods. 2 O. s. p. skončila dňa 28. 5. 2005. Na túto skutočnosť konajúca sudkyňa bola upozornená.

Či išlo o zbytočné prietahy v konaní, nech ustáli Ústavný súd Slovenskej republiky. Pokiaľ ide o celkovú dĺžku konania, mali na ňu vplyv viaceré okolnosti. Z nich za podstatné (bez poradia závažnosti) považujeme tieto:

a) prekročenie lehoty na odoslanie písomného vyhotovenia rozsudku zo dňa 11. 12. 2003, uznesenia zo dňa 18. 5. 2005

b) preťaženosť súdu v rozhodnej dobe

Po zhodnotení všetkých okolností prípadu nepovažujeme sťažovateľkou požadované finančné zadost'učinenie za primerané, takým by mohla byť suma neprevyšujúca 15.000,- Sk.“

Právna zástupkyňa sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu v podaní z 3. novembra 2006 uviedla: „Okresný súd v Martine vo svojom vyjadrení po chronologickom prehľade všetkých úkonov vykonaných vo veci vedenej na Okresnom súde v Martine pod č. k. 16 P 227/03 v závere skonštatoval, že vo veci skutočne k prietahom v konaní došlo, čo bolo skonštatované už v odpovediach predsedu súdu na sťažnosť navrhovateľky. Ako sme uviedli v našej sťažnosti napriek tomu k náprave nedošlo ani po opakovanej sťažnosti predsedovi súdu. Je preto zrejmé, že vo veci dochádzalo k prietahom v konaní, pričom dôvodom bolo nečinnosť na strane súdu. Sťažovateľka na všetky výzvy reagovala a v konaní bola vždy aktívna. Preto skonštatované prietahy v konaní považujeme za zbytočné a máme za to, že takýmto konaním, teda postupom Okresného súdu v Martine v konaní vedenom pod sp. zn. 16 P 227/03 bolo porušené základne právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Vzhľadom na uvedenú skutočnosť trváme na nami podanej sťažnosti a na tom, aby Ústavný súd SR rozhodol tak, ako sme uvideli v našej sťažnosti.“

3. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci pred štátnym orgánom sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval.

Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. I. ÚS 41/02).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 P 227/03, v ktorom sťažovateľka vystupuje ako navrhovateľka, došlo k porušeniu jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

3.1 Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v predmetnej veci môže predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci napríklad s nevyhnutnosťou znaleckého dokazovania. Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemôže pripísať len na vrub takto konštatovanej zložitosti veci.

3.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria (správania sťažovateľky v preskúmvanej veci) ústavný súd nezistil takú závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

3.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd v doterajšom konaní trvajúcom už vyše troch rokov (od 2. septembra 2003) vykonal sedem pojednávaní, raz meritórne rozhodol, vzťahy

účastníkov upravil nariadením dvoch predbežných opatrení (z ktorých jedno bolo zrušené krajským súdom) a od 1. júla 2004, keď mu bol vrátený súdny spis z krajského súdu, postupne zabezpečoval podklady na rozhodnutie (výzvy na doplnenie podkladov zo 6. decembra 2004 a 5. apríla 2005; vyžiadanie podkladu z daňového úradu 12. apríla 2005; odročenie pojednávani z 19. januára 2005, 18. mája 2005 a 29. júna 2005 na doplnenie dokazovania), nariadil znalecké dokazovanie (1. augusta 2005), na vykonanie ktorého však predložil súdny spis znalcovi až 27. júna 2006, a to až na výzvu sťažovateľky (bod II. A chronologický prehľad úkonov okresného súdu). Uvedený postup (procesné úkony súdu, vrátane vydaných rozhodnutí) nevedol však doteraz k takému meritórnemu rozhodnutiu predmetnej veci, ktoré by bolo odstránilo stav právnej neistoty účastníkov konania najmä sťažovateľky a maloletého dieťaťa, s riešením ktorej sa obrátili na okresný súd.

Obdobia od 11. decembra 2003 (vyhlásenie rozsudku) do 11. augusta 2004 (vrátenie súdneho spisu z krajského súdu) v trvaní osem mesiacov, od 11. augusta 2004 do 19. januára 2005 (pojednávanie) v trvaní vyše piatich mesiacov (keď okresný súd len oznámil 6. decembra 2005 účastníkom termín pojednávania), od 19. januára 2005 do 18. mája 2005 (pojednávanie) v trvaní štyroch mesiacov, spolu v trvaní 19 mesiacov, ako aj konkretizované málo efektívne a zdĺhavé postupné zabezpečovanie dôkazov (od 1. júla 2004 do 27. júna 2006, keď bol súdny spis zaslaný znalcovi) považuje ústavný súd (a to najmä s prihliadnutím na predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľku a maloleté dieťa účastníkov konania) za taký postup okresného súdu, ktorého dôsledkom sú zbytočné priesťahy v posudzovanom konaní.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k priesťahom, ktoré neboli spôsobené zložitou veci ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priesťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prieťahov, pretože vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je žiadnou garanciou toho, že okresný súd nebude pokračovať v nečinnosti v napadnutom konaní.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie „vo výške 100 000 Sk“ z dôvodu, že „...sa jedná v zmysle ustanovenia § 62 ods. 1 zákona o rodine o zákonnú povinnosť rodiča k maloletému dieťaťu a nečinnosťou súdu bolo maloletému dieťaťu odopreté právo podieľať sa na životnej úrovni svojho rodiča – otca. Súd plynulo nekonal a do dnešného dňa nerozhodol v spore, ktorého predmetom je výživné potrebné pre každodenný dôstojný život sťažovateľky a jej dieťaťa.“ Keďže iba konštatovanie porušenia označeného základného práva nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku, ústavný súd uznal za dôvodné priznať jej finančné zadosťučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu považuje za primerané v sume 60 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnej sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou. Advokátka vykonala tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) z 20. júla 2006 a vyjadrenie z 3. októbra 2006.

Odmena za jeden úkon právnych služieb (v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, t. j. 1/6 z výpočtového základu 16 381 Sk) je 2 730 Sk, čo predstavuje spolu s režijným paušálom 164 Sk sumu 2 894 Sk. Odmena advokátke za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom predstavuje spolu sumu (za tri úkony právnych služieb) 8682 Sk. Vzhľadom na to, že sťažovateľka požadovala náhradu trov konania v sume 5 788 Sk ústavný súd jej priznal trovy konania v ňou požadovanej výške. Z týchto dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. novembra 2006